

Die uw jeugd vernieuwt als die van een arend

De Reformatie

Weekblad tot ontwikkeling van het gereformeerde leven

Ouderling en zorg in kleiner kring

Een nieuwe term is opgekomen en spreekt aan: **onderling pastoraat**. Gemeenteleden hoeven niet passief te zijn en alle zielszorg op de schouders van ouderlingen te leggen. Het is bijbels dat we elkáár aanspreken, bemoedigen, terechtwijzen. Toch past de term 'pastoraat' in dit verband niet. Dat is het specifieke woord voor ambtelijke zielszorg. Tijd om de onderlinge zorg te taxeren in de nieuwere vormen van gemeentelven.

E.A. de Boer ■

In dit nummer

<i>Kerkelijk leven - E.A. de Boer</i>	
Ouderling en zorg in kleiner kring	565
<i>Meditatief - E.A. de Boer</i>	
Water	569
<i>Wandelen met God - B. Luiten</i>	
Wittebroodsweken in de woestijn	570
<i>Achtergronden - J. van Bruggen</i>	
Ouderling, wat staat je te doen?	572
<i>Van binnen naar buiten - G. Riemer</i>	
De vreemde economie van het koninkrijk	574
<i>Lied van de week - A. de Heer</i>	
Lied 476: Eeuwig Woord, U willen wij bezingen	578
<i>Uit de kerken, Persberichten</i>	

Miniwijk en kring

Onderlinge zorg op zich is niet nieuw. Dat hoorde bij het 'ambt van alle gelovigen'. Altijd al werden we opgeroepen naar elkaar om te zien. Later werd er de naam 'diaconale gemeente' aan gegeven. In de geografische opbouw van de gemeente kregen wijkavonden aandacht. Zo is ook wat nu 'onderling pastoraat' genoemd wordt niet los verkrijgbaar, maar ingebed in de nieuwere vorm van de miniwijk of kring. De kleine kring en samenkomst aan huis zijn gunstige voorwaarden voor vertrouwen. Om je uit te spreken, hulp te vragen, met elkaar te bidden.

In het artikel van vorige week koos ik P.W. van de Kamps visie op 'onderling pastoraat' om tegenaan te schrijven. Ook hij plaatst het meeleven met en zorgen voor elkaar in de kring (of miniwijk). De figuur die onderbelicht blijft is de kringleider. Ik ga nu nader op de positie van de kring en haar leider in de gemeente in. Om pastoraat en onderlinge zorg elk het volle pond te geven.

Mini-ouderling?

Nog één stapje terug. Is het nu zo dat ik gelijk heb en Van de Kamp niet, omdat mijn opvatting van pastoraat dichter bij het bijbels spraakgebruik blijft? Ik houd pastoraat en herderschap in bijbelse zin immers bij elkaar. In zijn definitie van 'ouderling pastoraat' introduceert Van de Kamp echter geen elementen die niet even schriftuurlijk zijn. Dat type zielszorg vindt plaats 'als gemeenteleden *met elkaar meeleven en voor elkaar zorgen* door middel van persoonlijke gesprekken of groeps gesprekken waarbij de één door de ander vanuit Gods evangelie wordt 'aangesproken' met het oog op haar/zijn zelfstandig geestelijk functioneren' (cursief EAdB). Mooi!

Mijn bezwaar is a. dat ik de term pastoraat hier verkeerd vind en b. die in de huidige cultuur aanleiding tot scheefgroei geeft.

- Bijv. wanneer *broeders* de meer laagdrempelige functie van kringleider wel op zich willen nemen, maar daardoor voor ouderling- of diakenschap niet beschikbaar zijn.
- Of als *kringleiderschap* zich tot 'tussenambt' ontwikkelt, zonder duidelijke aanstelling, opdracht en verantwoording. Wordt hij/zij een mini-ouderling in het pastoraat? Een sterke persoonlijkheid en een gedreven christen kan mensen aan zich binden of afschrikken.
- Kan de *ouderling* het aan om naast het bijzondere pastoraat de kring te volgen en verantwoordelijkheid te dragen? Is de kring transparant voor de ouderling of wordt hij toch als een buitenstaander gezien die niet vaak genoeg aanwezig is?

het individuele huisbezoek mag best onder de loep genomen worden

We zitten in de kerken met een onverwerkte charismatische invloed. Anti-institutioneel, pro-persoonlijke 'bediening'. In de kring kan zomaar de gedachte opkomen dat het eigenlijk wel mooi zou zijn om samen avondmaal te vieren. Waarom zou de predikant dat alleen mogen bedienen?

Huisbezoek

Terecht stelt Van de Kamp dat ouderlingschap en huisbezoek geïdentificeerd werden. Terwijl dat ene bezoek per jaar niet als 'huiselijk' ervaren wordt. En in de kring meer frequent contact in vertrouwelijke setting mogelijk is. Met weinig ouderlingen en veel adressen lukt het niet om vaker dan een keer per jaar op bezoek te gaan. Het individuele huisbezoek mag best onder de loep genomen worden. Terecht noemt Van de Kamp het een uitvoeringspraktijk. En niet de ene bijbels onderbouwde regel.

Wel blijft voor mij de vraag of de kring het individuele huisbezoek kán vervangen. In de kring gaat, als het goed is, de bijbel open. Er vindt gesprek plaats, er kan vertrouwen geschonken worden, voor elkaar gebeden. Bij de bijbelse opdracht tot onderlinge zorg hoort echter ook het *elkaar terechtwijzen*. Dat is ook aanspreken. Gebeurt dat ook in de kring? Of blokkeren we elkaar met onze eigen mening? De ethiek is niet het sterkste punt van gezamenlijke overtuiging. Durven we elkaar aan te spreken op uitgaansleven, geldbesteding, beroepskeuze, kerkgang, zondagviering, lichaamsheiliging? Het zou moeten kunnen. Maar de intimiteit van de kring kan het ook verhinderen.

een uitvoeringspraktijk is niet de ene bijbels onderbouwde regel

Voor mij is het aspect van terechtwijzen een aanwijzing dat iemand daarin verantwoordelijkheid moet nemen. Die iemand is vaak de ouderling - die immers een speciale opdracht heeft.

Verantwoording

Wat is specifiek voor een ambt? Een onmisbaar taakveld, roeping door de gemeente op grond van iemands (te ontwikkelen) gaven, speciale aanstelling, structuur van verantwoording. De kringleider mist een aantal van die voorwaarden. Hij of zij heeft ongetwijfeld bijzondere gaven, bijvoorbeeld in gastvrijheid en leidinggeven. Er kan toerusting georganiseerd worden. Een overlegmoment met de wijkouderling. Maar het kringleiderschap mag niet tot een tussenambt worden dat de ouderling uitschakelt.

Stel nu eens dat een echtpaar zijn huwelijksmoeiten ter sprake brengt. Of dat een van beiden dat doet. Is de kring of kringleider toegerust om dat op te vangen? Hoe ver gaat de kring in dit 'pastoraat'? Wordt het geloofsleven tussen die twee beoordeeld? Moet er iemand terecht gewezen worden? Als het goed is, houdt de kringleider de grens van de competentie van de kring in de gaten. En schakelt hij de ouderling in.

Van de Kamp schrijft: "Die verantwoordelijkheid van de ouderlingen is onveranderd, ook al doen zich in de concrete uitvoeringspraktijk van die pastorale zorg veranderingen voor". Daar ben ik het van harte mee eens. Betrokkenheid bij de kring en haar leden, groepshuisbezoek: het zijn middelen om je mensen persoonlijk te leren kennen en te bezoeken. De kringleider zal altijd maximale openheid tegenover de wijkouderling geven. Zodat het kringleiderschap laagdrempelig is en blijft.

Waarom zouden we daar trouwens niet per definitie vrouwen in aanstellen? Zij hebben vaak de gave van gastvrijheid. En een fijngevoelige manier van leiding geven. De vrouw des huizes is in het Nieuwe Testament een centrale figuur in de huisgemeentes. Een kans om gelovige zusters een ereplaats te geven!

Bijzonder pastoraat

Om de mensen die aan zijn pastorale zorg zijn toegewezen enigszins te kennen, blijft aandacht van de ouderling voor elk persoonlijk nodig. Of dat altijd in huisbezoek moet, is de vraag. Maar dan moet de ouderling zo vaak in de kring meedraaien dat hij zijn mensen leert kennen. Of dat tijdswinst zal opleveren? Ook de extra schijf van overleg met de kringleider levert een extra aandachtsveld op. Maar de kring kan een gezegende ontmoetingsplaats in de gemeente zijn. Zolang het geen eilandje wordt.

De ouderling (en predikant) moet veel aandacht geven aan adressen waar bijzondere moeite of een verkeerde levensstijl is. Het betreft vaak mensen die niet gauw aan een kring deelnemen. Of omdat de drempel van vertrouwelijkheid voor hen te hoog is of omdat zij eigenlijk de kerk als gemeenschap niet zoeken. Een risico is dat zulke adressen in 'smal' blijven hangen, en er geen communicatie met diakenen en/of gemeente plaatsvindt. Terwijl het juist voor randleden zo goed zou zijn als zij door een kring worden benaderd en genodigd. De kring kan misschien de veerkracht hebben om mensen te bezoeken die niet in staat zijn zelf aan de kring deel te nemen.

Dat is ons ideaal in de gemeente te Zeist. Dat elke kring een aantal adressen in haar aandacht krijgt a. om te bezoeken (bijv. bejaarden) en b. te betrekken (jongeren aan de rand). Dan wordt de gemeente tenminste ingeschakeld in de bijzondere zorg. Om het pastoraat te ondersteunen door het bieden van gemeenschap. Niet om zelf de pastorale zorg te geven. Wel om de ander aan te spreken, te bemoedigen, bij de gemeente van Christus te betrekken.

Ambtsleer

Mijn laatste stelling was: het kringleiderschap mag geen tussenambt worden. Tenzij we in feite bedoelen dat dit een nieuwe vorm van het ouderlingschap is. Dan blijft de structuur van verantwoording tenminste intact.

Als herverdeling van het ambtelijk werk nodig is, moet daar in gezamenlijkheid over worden nagedacht. Bij het gereformeerde hoort een ambtsleer. Oftewel vanuit het onderwijs van Gods Woord nadenken over de taken van verantwoordelijkheid en het persoonlijk initiatief. Daarom is de ambtsleer ook deel van de belijdenis. En niet alleen een kwestie van kerkorde. Aan de ambtsdragers, zeggen de kerken, is de geestelijke leiding van de gemeente toevertrouwd (NGB art. 30-31). Die kern is toch

onomstreden uitgangspunt? De wijze waarop we die 'geestelijke regering' vormgeven kan in veranderde tijden opnieuw gedefinieerd worden.

De drie ambten van predikant, ouderling en diaken zijn deels historisch zo gegroeid. Maar deels zit er in de ambten ook een continu element dat in het onderwijs van de Schrift verankerd ligt. Prediking en onderwijs, opzicht en diaconaat zijn constanten. *'Het ambt' kan je ook een structurelement in de christelijke kerk noemen.* De geestelijke regering, zeggen we in belijgend samenvatten van de Schrift, houdt in dat er dienaren of herders, opzieners en diakenen moeten zijn (NGB art. 30).

geestelijke leiding geven moet gericht zijn op de mondigheid van de gemeente en op het inschakelen van de gaven van broeders en zusters

Geestelijke leiding geven moet gericht zijn op de mondigheid van de gemeente en op het inschakelen van de gaven van broeders en zusters. In Paulus' woorden: dienstbaar aan de opbouw van het lichaam, bestaand uit vele leden. Het individuele pastoraat en diaconaat zal zich vooral richten op diegene die het meeste onderwijs of hulp nodig hebben. Het instrument van het *huisbezoek* zou primair op die adressen gericht moeten worden.

Randvoorwaarden

In Zeist hebben we als kerkenraad met diakenen het beleid ingezet op het invoeren van de kringenstructuur. Bij de diakenen berust de toewijzing aan en de registratie van de kringen. Omdat zij het gemeenschapsleven als aandachtsveld hebben. Voor de ouderlingen, ook in relatie tot de kring, hebben we de volgende regels vastgesteld.

- 'a. De taak van geestelijk leiding geven, vraagt concentratie. Zij moeten ruimte hebben om de Bijbel te lezen en zich op actuele vragen te bezinnen. Persoonlijk en gezamenlijk. Om op heldere wijze de gemeente voor te gaan.
- b. Bij die taakopvatting past ook dat zij verantwoordelijk zijn voor de pastorale zorg en het opzicht (tucht).
- c. Om verantwoordelijkheid te kunnen dragen is contact met de kring en overleg met de kringleiders nodig.
- d. In de kerkenraad en de diaconale vergadering wordt jaarlijks vastgesteld hoe het huisbezoek zal plaatsvinden. Uitgangspunt is daarbij dat alle leden jaarlijks individueel pastoraal huisbezoek ontvangen.

Om te bevorderen dat in de praktijk de juiste prioriteiten worden gesteld, gelden hierbij in elk geval de volgende regels:

1. in het bijzonder wordt (tenminste) jaarlijks individueel huisbezoek gebracht aan de als zodanig in het zorgplan voorkomende zorg- en aandachtsadressen;
2. jaarlijks individueel huisbezoek wordt ook gebracht aan leden die niet bij een kring staan ingeschreven;
3. leden die wel bij een kring staan ingeschreven kunnen in principe collectief huisbezoek ontvangen, met dien verstande dat een ambtsdrager altijd ook individueel bezoek kan brengen als hij of de kerkenraad dat vanwege de ambtelijke verantwoordelijkheid nodig vindt; over dit laatste vindt zo nodig terugkoppeling met de kringleider plaats.'

Overgang

'Uitgangspunt is dat alle leden jaarlijks individueel pastoraal huisbezoek ontvangen'. Maar in de praktijk wordt dat ideaal niet gehaald, gezien het tekort aan mankracht. Daarom leek het de kerkenraad in Zeist nodig samen te beslissen waar in ieder geval huisbezoek gebracht wordt. We zitten, ook als kerken samen, in een overgangssituatie. Daarom is het nodig de vinger aan de pols te houden en goed na te denken over de plaats van de kring en haar leider/ster.

onderwijs in de gereformeerde leer, de geloofspraktijk en de christelijke levenswandel is vandaag hard nodig

Mijn tweetal artikelen zijn bedoeld als bijdrage aan het kerkverbandelijk gesprek. Niet alleen de nieuwe figuur van de kringleider verdient aandacht. Ook de oude figuur van de ouderling verdient herwaardering. Het gaat immers om hét centrale ambt in de gemeente van het Nieuwe Testament. Wat betekent het dat in de praktijk niet de oudsten, maar jongeren met dit ambt bekleed worden? Moeten zij niet vrijgespeeld worden van het leidinggevend werk om zich in het pastoraat te kunnen ontwikkelen? Vrij van de last van het 'brede' kerkenraads-werk om met sociale en communicatieve vaardigheden geestelijke leiding aan huis en in de kring te geven? Ik zie liever jonge ouderlingen die tegelijk kringleider zijn en die zich niet hoeven druk maken over beleidsplannen en ingekomen stukken.

Schapen blijven

In de samenleving is veel zorg gespecialiseerd. Er zijn therapeuten op allerlei vlak nodig. Ook kerkleden worden met allerlei zwakheid

beproefd. Reden te meer om het *pastoraat* in de kerk niet te democratiseren, maar juist extra stimulans te geven door bekwaamde en fijngevoelige ouderlingen van de Heer af te smeken. En het kerkenraadbeleid in te zetten op het stimuleren en ontwikkelen van gaven voor de zielszorg in allerlei situaties.

Bovendien is *onderwijs* in de gereformeerde leer, de geloofspraktijk en de christelijke levenswandel vandaag hard nodig. In de gemeente, in kleiner kring en aan huis. Het Woord is springlevend, het onderwijs van de Heer en zijn apostelen richtinggevend. En de Geest kan tot bezielde vertolking en vernieuwde beleving inspireren.

liever jonge ouderlingen die tegelijk kringleider zijn en die zich niet hoeven druk maken over beleidsplannen

Het evangelikale heeft het gereformeerde impulsen gegeven. Hetzelfde evangelikale heeft ook kaalslag van het gereformeerde leven opgeleverd. Persoonlijke beleving heeft de plaats van levensheiliging ingenomen. Ouderlingen, aan u de taak erop *toe te zien* dat in de gemeente geen eilandjes ontstaan. Vanwaar baptistische voorkeur voor volwassendoop en kritiek op de doop van kinderen begint en uitkrint. Of waar profetische woorden en zegening de Bijbel overstemmen. Heb ik dan geen verwachting van de mondigheid van de gelovigen? In de breedte van de gemeente, ja. Daar zijn we kudde. De kudde die sterk en collectief herderschap nodig heeft. Want we blijven allemaal schapen. Van de herder en hoeder van onze zielen, zoals 1 Petrus 2:25 zegt.

Dr. E.A. de Boer is predikant van de Gereformeerde Kerk te Zeist

Water

De heilige Geest in beelden (2)

‘Hij zal jullie dopen met de heilige Geest ...’ (Lucas 3:16)

E.A. de Boer ■

Hoe kan ik mij de heilige Geest voorstellen? Ik mag geen beeld maken om houvast te krijgen. Wel mogen we de beelden waarmee de Geest geopenbaard wordt, ons indenen. We zagen de ‘gedaante van een duif’ bij Jezus’ doop. De Geest wordt ook vergeleken met water, wind en vuur. Scheppingskrachten laten iets van zijn overmacht zien.

Onderdompeling

“Ik doop jullie met water”, zegt Johannes. De sterkere zal dopen met, onderdompelen in de heilige Geest. Het teken van de onderdompeling in water wordt dus op de Geest toegepast - in nog sterker mate dan in de waterdoop in de Jordaan. Het sterk stromende water beeldde al iets van Gods overmacht uit. Het spoelt je omver, zodat jij haast verdrinkt. Hij spoelt je omver, zodat je oude leven wordt meegenomen. Richting Dode Zee, waar het thuishoort.

Zo worden wij in werkelijkheid in Jezus’ dood gedoopt, ondergedompeld. Op Golgotha werden we mee gekruisigd en zijn in Hem gestorven (Rom. 6). Als dat dankzij Christus waar is, worden we ook met Christus opgewekt ten leven. De werkelijkheid van Pasen werkt door in het begin van nieuw leven in de gemeente. Een nieuwe schepping - ook als dat werk van God in mij nog niet af is. Nieuw leven - waar de Geest aan werkt, als hij mij aan de levende Heer verbindt.

Uitstorting

De onderdompeling in de Geest is voorbereid in de profetie van Joël. Met het beeld van regen waar het land naar smachtte. “Ik zal van mijn Geest uitgieten over al wat leeft” (3:1) Het gutst, nee, Hij stroomt vanuit de hemel neer. Niet op de grond, maar op het volk om groot en klein te doordrenken. Kijk naar de hemel en verwacht het van boven: nieuwe vitaliteit om mens van God en gemeente van Christus te zijn.

In mildere termen drukt de HERE zich tegen Ezechiël uit. “Ik zal zuiver water over jullie uitgieten om jullie te reinigen van alles wat onrein is” (36:25). Hij neemt het reinigingswater van de oude eredienst als beeld van zijn Geest. Dat werd op dingen gesprekend of over het hoofd van mensen gegoten. Het werkt zo diep door: “Ik zal jullie

een nieuw hart en een nieuwe geest geven..., Ik zal jullie mijn Geest geven en zorgen dat jullie volgens mijn wetten leven” (36:26-27). Sprenken of uitstorten: de hoeveelheid water kan klein of groot zijn, de werkelijkheid van de Geest is krachtig genoeg. Geloof ik in zijn kracht - als water zo sterk - om de batterij van mijn levensheiliging en geloofsleven op te laden?

Doordrenking

De vervulling van de profetie wordt door Petrus vertolkt, zodra de heilige Geest overvloedig over de leerlingen komt. De werkelijkheid van Pinksteren wordt door Paulus vertolkt in relatie tot de samenstelling van de gemeente: “Wij zijn allen gedoopt in één Geest en zijn daardoor één lichaam geworden, wij zijn allen van één Geest doordrenkt...” (1 Kor. 12:13). Denk weer aan de doop door onderdompeling. Doordrenkt van water - kletsnat - sta je op. Je kleren zijn met water doordrenkt, je innerlijk met de Geest van Jezus, de gezalfde. Dat is geen individuele gave, maar een collectieve. Om frisse gemeente op de droge aarde te zijn.

In de rivier of in het bad - het water spreekt van de Geest. Vooral over hoe je uit het water komt: doordrenkt. Daarom kan dezelfde apostel spreken over het “bad van de wedergeboorte en de vernieuwende kracht van de heilige Geest, die God door Jezus Christus, onze redder, rijkelijk over ons heeft uitgegoten” (Tit. 3:5). Dat zegt alles. In de doop en in de Geest is God met ons aan het werk. Rijkelijk, overvloedig - dankzij de Redder uit dood en water.

Dr. E.A. de Boer is predikant van de Gereformeerde Kerk te Zeist

Wittebroodsweken in de woestijn

wandelen met God

In de loop van de jaren kan er veel veranderen. Mensen zijn lang geleden eens getrouwd met elkaar. Inmiddels hebben ze veel aan hun hoofd. Ze zijn actief en belangrijk in hun werk en in de kerk.

Dan ineens kunnen ze tegen de vraag op lopen: 'denk je nog wel eens aan vroeger?'

B. Luiten ■

Vroeger 1

Vroeger? Wat was er toen?

Toen waren we net getrouwd. We hadden twee zolderkamertjes, een paar oude stoelen, en een sinaasappelkistje als tafel. We hadden bijna niets. Maar we waren *samen*! Wat een mooie tijd was dat...

Nu zijn we opgenomen in de drukte van het bestaan. We vliegen van hot naar her. Laten briefjes voor elkaar achter op de magnetron. Als dat te gek wordt, moet je nodig eens samen uit. Alles achter je laten. Opnieuw samen zijn. Net als vroeger.

Vroeger 2

Op die manier heeft God ook z'n herinnering. Hij heeft zijn bruid uit Egypte gehaald, en leidde haar door de woestijn. Onherbergzaam gebied. Daar was geen welvaart en comfort. Maar ze waren *samen*, het volk en zijn God. In de woestijn was niets. En dus zat er ook niets tussen die twee in.

Als het volk zich legerde, werden de tenten van de twaalf stammen rondom de tent van de Here gezet. De wolkkolom daarboven was blijk van Gods aanwezigheid. Kwam de wolk in beweging, dan brak het volk op. Zo had de bruid oog voor haar God, ze lette op Hem en volgde Hem, waar Hij ook ging.

Ze waren samen. De Here kijkt erop terug als op zijn huwelijksreis (Jer. 2:2). Echte wittebroodsweken. Als niemand weet waar je bent en je niet gestoord kunt worden, ben je er echt helemaal voor elkaar.

Vroeger 3

Kijk zelf ook eens achterom. Hoe je als kind hebt gebeden. In alle eenvoud. Simpele woorden. Maar Jezus was alles voor je. Je hield van Hem, en Hij hield van jou. Je knielde voor je bed, en je zei dat.

Wat kan dat ver weg zijn.

En weet je nog de dag van je openbare geloofsbelijdenis? Toen je 'ja' zei, en dat ook meende? Het was een hoogtepunt, je voelde je zo dicht bij God, de hemel was bijna op aarde.

Wat kan dat afgesleten zijn.

Voor we het weten, zit er veel te veel hooi op onze vork. We haasten ons van het één naar het ander. Ons hoofd zit vol met van alles en nog wat. Wat kan het moeilijk zijn om daartussenin de stem van God op te vangen, zijn liefde te beluisteren. Het gebedsleven slijt uit. Weinig tijd, weinig rust. Belangstelling in Gods werk neemt af. Misschien ook wel de belangstelling in God zelf.

Opnieuw 1

Als dit gebeurt tussen mensen, is het advies gauw gegeven. Neem tijd voor elkaar! Laat even alles vallen, ga ergens heen, laat het werk het werk, enz. *Wees gewoon weer eens samen*. Spreek tot elkaars hart. Geniet weer van elkaar. Ontdek opnieuw wie je levensgezel eigenlijk is. Nietwaar?

Dat kost wat, natuurlijk. Je werk is belangrijk, en de plannen die je had, zijn je dierbaar. Als je alles laat vallen, komt daar een streep door. Maar je doet het. Want dit gaat boven alles uit, dat je er weer bent voor elkaar.

Opnieuw 2

Zo doet God het ook. Hij zoekt de woestijn weer op met zijn volk. Dat hoeven we niet te idealiseren, het kostte de mensen bloed en tranen. De ballingschap was een straf, uiting van Gods toorn over zoveel afstandelijkheid en ontrouw.

En toch.

In het hart van de woestijn spreekt de Here opnieuw tot het hart van zijn bruid. Hij lokt haar naar Zich toe, met woorden van liefde (Hos. 2:13).

In de woestijn raakt ze alles kwijt wat haar schoonheid bepaalde, en haar welvaart, haar toekomst en geluk. Berooid van alles is ze eenzaam en verlaten. Maar dan ineens zijn de woorden van God weer zo waardevol en bijzonder, meer dan ze in tijden had gehoord. Ze krijgt oog voor zijn liefde en onverwachte trouw. 'Kiest U mij opnieuw?', wie had dat ooit kunnen verwachten?!

Zo is God. Hij is liefde. Als dat niet meer doordringt, kan Hij ruimte scheppen. *Alles even weg, dan zijn we samen...*

Opnieuw 3

Ineens wordt je leven een stuk woestijn. Soms van de ene dag op de andere. Dat zal je gebeuren. Ik zal niet zeggen, dat dat altijd samenhangt met straf. Want dat is niet zo. Maar wel heeft de woestijn in je leven altijd deze bedoeling, dat God dichtbij wil komen. Dat Hij wil spreken tot je hart. Dat hij opnieuw je eerste liefde wil horen en zien. Je liefde tot Hem.

Dus niet omdat je geld hebt.

Ook niet omdat het je goed gaat.

Zelfs niet omdat je gezond zou zijn.

De Here kan dat allemaal even weg doen. Dat idealiseren we niet. Maar wat belangrijk is het om dan wel iets van de bedoeling te zien. Deze vraag op te vangen: *'heb je Mij echt lief?'*, desnoods zonder welvaart en voorspoed en wat je verder lief en dierbaar is.

'Heb je Mij echt lief, om Mijzelf, en niet om mijn gaven?'

Als de Here veel of alles wegdoet, *blijf je over samen met Hem*. Hoe is dat dan?

Je zult de eerste niet zijn, die dan opnieuw oog voor Hem krijgt, meer dan je in tijden hebt gehad. In de woestijn, hoe moeilijk ook, kun je opnieuw wittebroodsweken beleven...

Daar is God in de woestijn op uit.

Dan lijkt het of Hij alles uit je leven wegdoet.

Maar dan was je vergeten, dat Hij alles voor je wil zijn.

Ds. B. Luiten is predikant van de Gereformeerde Kerk te Zwolle-Centrum.

Persbericht

Op verzoek van Deputaten Kerk en Overheid wordt dit bericht geplaatst:

CIO-K project Energie voor kerken nu al succesvol

Kerken besparen een half miljoen

Gezamenlijke inkoop van energie levert de Nederlandse kerken tot nu toe een jaarlijkse besparing op van meer dan een half miljoen euro. Aan het project *Energie voor Kerken*, dat sinds 1 januari van dit jaar operationeel is, nemen inmiddels 2500 kerken en kerkelijke gebouwen deel. *Energie voor Kerken* is een initiatief van het CIO-K (Commissie Kerkelijke Gebouwen van het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken), waarbij 21 kerkgenootschappen zijn aangesloten die gezamenlijk circa 8000 kerken en kerkelijke gebouwen beheren.

Dagelijks melden zich via de site www.energievoorkerken.nl nog kerken aan voor deelname aan de gezamenlijke energie-inkoop. De nu gerealiseerde besparing van € 540.000,- neemt daardoor naar verwachting nog verder toe. Het op het gunstige moment vastzetten van de energieprijzen door de adviescombinatie is een tweede bepalende besparingsfactor.

De besparing per parochie of gemeente bedraagt ongeveer 10% op de energierekening, dat is gemiddeld € 216,-. Jaap Broekhuizen, secretaris van het CIO-K: "Dat klinkt misschien niet spectaculair. En het is bovendien een gemiddeld bedrag; het kan dus in specifieke gevallen meer of minder zijn. Maar in ieder geval is dat geld gemakkelijk verdiend ten gunste van bijvoorbeeld pastorale projecten". Naast de financiële voordelen is er bij de deelnemers aan *Energie voor Kerken* ook oog voor andere belangen: ruim tweederde van de kerken kiest voor levering van duurzame stroom.

Belangrijkste doel van het project '*Energie voor kerken*' is het voor de deelnemende kerken in de hand houden van de steeds stijgende energiekosten. CIO-K nam daarom het initiatief om voor de 21 aangesloten kerkgenootschappen gezamenlijke energie-inkoop mogelijk te maken. De adviesbureaucombinatie Hellemans Consultancy B.V. en LV's Consultancy begeleiden dit proces. Aanmelding is nog steeds mogelijk via de speciale site www.energievoorkerken.nl.

Ouderling, wat staat je te doen?

Ambtsdrager van Christus of coördinator van de gemeente? (2)

Dit is het tweede artikel in een serie van vier. Het eerste artikel ('Ouderling, waar kom je vandaan?') is vorige week geplaatst.

J. van Bruggen ■

2.1 De bijzondere opdrachten vanuit het hemels evangelie

Het ontbreken van een dwingende blauwdruk voor alle tijden hoeft niet tot verlegenheid te leiden, wanneer we begrijpen waaróm dit zo is. En ook waarom dit zo kán zijn. Voor een aardse organisatie zou variatie en historische verandering schadelijk kunnen zijn, maar de kerk is een gemeenschap van mensen die als gelovigen hun burgerschap in de hemelen hebben, waar Christus is. Hij is onze Koning. Primair is onze band aan Hem. Daaruit vloeit dan de band met onze medegelovigen voort. En dat is allereerst een band van geloof tot geloof! Deze band moet zeker ook vorm krijgen. Een fundering daarvoor ligt er (apostolaat; oudsten; gemeenschap binnen het lichaam van Christus), maar de uitbouw wordt overgelaten aan de gelovigen zelf. Hier is de vrijheid van de Geest. En de verankering is daarboven, in de hemel!

De opdrachten binnen de gemeente zijn daarom alle gericht op de doelstelling van het hemelrijk. De gelovigen worden opgenomen in de geschiedenis van Christus en zijn apostelen. Door vertrouwen mogen zij Hem persoonlijk toebehoren. Door Hem krijgen zij een plaats in de gemeente die vanaf de apostelen vergaderd wordt en die zich oefent in het samen waakzaam zijn.

a. Alle gelovigen worden gebouwd op het fundament Petrus (zijn redevoeringen in Handelingen, alsook het van hem afkomstige evangelie naar Marcus en zijn twee brieven zijn voor ons de richtinggevende nalatenschap van deze funderende apostel).

b. Alle gelovigen mogen blijven bij de overeenstemming van de apostelen (deze heeft voor ons vorm gekregen in de ons toevertrouwde evangeliën naar Matteüs en Johannes, in de brieven van Johannes en Paulus, en in de Openbaring).

c. Alle gelovigen mogen zich verbonden weten met de God van Israël en beseffen dat zij geënt zijn in de christelijke gemeente uit de Joden (het apostelbesluit uit Handelingen 15 is ook voor ons genomen; de brieven van Jezus' broers Jakobus en Judas en de brief aan de Hebreeënen gaan ook ons aan en ook de geschriften van Mozes en de profeten die aan Israël waren toevertrouwd, blijven in Christus bepalend voor het nieuwtestamentisch vervolg van de wereldkerk die God bouwt vanaf Adam en Abraham).

d. Alle gelovigen zijn geroepen tot de gemeenschap der heiligen, te beginnen bij de plaatselijke gemeente met haar oudsten en helpers of helpsters en via deze ook het hele lichaam van Christus in de wereld.

de opdrachten binnen de gemeente zijn daarom alle gericht op de doelstelling van het hemelrijk

e. Er zijn predikers van het evangelie die niet op de manier van de oudsten gebonden zijn aan één plaats ook al kunnen zij lange tijd aan één plaats verbonden zijn: zij moeten dit evangelie weer overdragen aan anderen. Deze successie wordt echter niet gelegitimeerd door de personen maar door het overgedragen pand. De gemeente heeft de opdracht om zorg te dragen voor het onderhoud van deze predikers en dient hun werk te steunen. Zij is geroepen om het pand te helpen bewaren tot Christus komt.

f. Alle gelovigen en gemeenten zijn in de Geest verbonden aan dezelfde Heer en daarom ligt het voor de hand dat zij zich bescheiden ver-

staan met zustergemeenten en niet eigenwijs zijn, noch in de leer noch in gewoonten. g. Christus zelf zal het eindoordeel vellen over de manier waarop de werkers op het fundament hebben gebouwd. De kritische functie van het Nieuwe Testament is daarvan de voor-uitgeworpen schaduw. Rond avondmaal en door tucht wordt de gemeente daarbij bepaald dat Christus de Rechter is over ons leven als christenen.

2.2 De daarbij passende opdrachten voor de oudsten

De oudsten zijn aangewezen om erop toe te zien dat de gelovigen in dit spoor van apostelen en profeten zich blijven bewegen en daardoor ook beschermd worden voor veel dwaling en hoogmoed en voor afval van het apostolisch geloof, waardoor zij uiteindelijk ook de band met hun Heiland zouden kunnen verliezen. De meest directe omschrijving van de opdrachten voor de oudsten vinden we in Handelingen 20:18-35. Eigenlijk is het iedere ambtsdrager aan te bevelen om dit hoofdstuk elke week een keer rustig te lezen om in balans te blijven. Zowel om de directe opdrachten als om het voorbeeld van Paulus dat indirecte aanwijzingen geeft.

Een aantal punten stip ik aan:

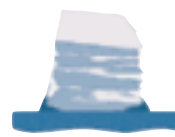
1. Wees nederig bereid om te lijden.
2. Bereik iedereen met het onderwijs en roep iedereen op tot bekering.
3. Besef dat er voor ieder mens een eeuwige ondergang dreigt.
4. Let op uzelf en wees niet argeloos.
5. Wees een levende verwijzing naar Christus.
6. Wees een voorbidder voor de troon.

(Bereidheid tot lijden) U weet hoe ik te midden van u geleefd heb, vanaf de eerste dag dat ik in Asia was: 19 ik heb de Heer in alle nederigheid gediend en heb al het verdriet en de beproevingen als gevolg van de samenzweringen van de Joden doorstaan. 20 *(Onderwijs en oproep tot bekering)* U weet ook dat ik alles bekend heb gemaakt wat uw welzijn ten goede komt en dat ik u daarover in het openbaar en thuis heb onderricht. 21 Zowel Joden als Grieken heb ik opgeroepen zich te bekeren tot God en te geloven in Jezus, onze Heer. 22 Nu ben ik op weg naar Jeruzalem, gedreven door de Geest, zonder te weten wat me daar te wachten staat, 23 behalve dan dat de heilige Geest me in iedere stad verzekert dat gevangenschap en vervolging mijn deel zullen zijn. 24 Ik hecht echter niet de minste waarde aan het behoud van mijn leven, als ik mijn levens-taak maar kan voltooien en de opdracht uitvoeren die ik van de Heer Jezus ontvangen heb: getuigen van het evangelie van Gods genade.

25 Ik weet dat niemand van u, aan wie ik op mijn reizen het koninkrijk heb verkondigd, mij terug zal zien. 26 *(Besef dat eeuwig heil of ondergang in geding is)* Daarom verklaar ik hier op deze dag dat ik voor niemands ondergang verantwoordelijk ben; 27 ik heb immers mijn uiterste best gedaan om u vertrouwd te maken met Gods wil. 28 *(Let op uzelf)* Zorg voor uzelf en voor de hele kudde waarover de heilige Geest u als herder heeft aangesteld; u bent de opzieners van Gods gemeente, die hij verworven heeft door het bloed van zijn eigen Zoon. 29 Ik weet dat er na mijn vertrek woeste wolven bij u zullen binnendringen, die de kudde niet zullen ontzien. 30 Uit uw eigen kring zullen mensen voortkomen die de waarheid verdraaien om de leerlingen voor zich te winnen. 31 Wees daarom waakzaam en vergeet niet hoe ik ieder van u drie jaar lang dag en nacht onder tranen steeds weer raad heb gegeven. 32 Nu vertrouw ik u toe aan God en aan het evangelie van zijn genade, dat onze gemeenschap kan opbouwen en dat het beloofde erfdeel zal schenken aan allen die hem toebehoren. 33 *(Verwijzing naar Christus)* Geld of kleding heb ik van niemand verlangd; 34 u weet wel dat ik eigenhandig heb voorzien in mijn levensonderhoud en dat van mijn metgezellen. 35 In alles heb ik u getoond dat u de zwakken zo, door hard te werken, moet steunen, indachtig de woorden van de Heer Jezus, die immers gezegd heeft: "Geven maakt gelukkiger dan ontvangen." 36 *(Voorbidder voor de troon)* Toen hij uitgesproken was, knielde hij samen met de aanwezigen neer om te bidden.

Het meest opvallende is dat alles hier gericht is op de redding van de gemeente en de voorbeeldfunctie van de voorganger. De kerk en de ambtsdrager binnen die kerk moeten aantrekkelijk zijn voor de bruidegom daarboven. Ik verwijs hier naar de *kern* van een artikel van prof. A.v.d. Beek in het ND van zaterdag 28 augustus 2004, waarin hij zich verzet tegen het huidige streven om de kerk vooral 'aantrekkelijk' te maken voor moderne mensen. Onze voornaamste aandacht moet uitgaan naar de vraag hoe de gemeente aantrekkelijk kan zijn voor de heilige God. Bij Hem is haar zalige toekomst en bij Hem vindt zij troost in leven en sterven.

Prof. dr. J. van Bruggen is emeritus-hoogleraar van de Theologische Universiteit

De vreemde economie van het koninkrijk

verantwoord missionair-oecumenisch handelen

Er is iets vreemds aan de hand met de economie van het Koninkrijk van God.

G. Riemer ■

Zo kan bijvoorbeeld de redding van één ziel een zendende kerk enkele tonnen kosten, terwijl de koopkracht van de persoon in kwestie niet verandert. Een ander voorbeeld: van het salaris van één Nederlandse zending kunnen minstens 30 Indonesische predikanten fulltime van het evangelie leven en werken - toch wordt deze stap niet gauw gezet.

Economie is de wetenschap van de welvaart en de bloei. Winnen en toenemen - dat is de bedoeling. Economisch denken is de Bijbel niet vreemd. Het bijbelse woord oikonomos duidt op verantwoord beheer met het oog op winst. De welvaart van het Koninkrijk wordt toevertrouwd aan economen, rentemeesters, huisverzorgers. Van hen zal rekenschap worden gevraagd. Winnen, groeien, bloeien, vrucht dragen, aanwassen - dat zijn de kernwoorden.

Wonderlijke economie

Wanneer we de balans opmaken van 2000 jaar koninkrijkseconomie, dan kunnen we, zo op het oog, wel stellen dat het van Jeruzalem tot aan de einden der aarde niet eens zo slecht is gegaan. Het ging van twaalf naar duizenden naar honderdduizenden naar miljoenen. Van mosterdzaadje naar grote boom. Maar ook als we deze geschiedenis bij langs gaan, valt niet zelden de vreemde economie van het koninkrijk op. We noemen bijvoorbeeld:

- de *verstrooiing* der joden als eerste infrastructuur voor de verbreiding van het evangelie;
- de *vervolg*ing van de eerste kerk waardoor de kerk *over grenzen heen* voortgestuwd werd;
- het *bloed* van de martelaren als zaad van de kerk;
- de *ineenvloeiing* van *kerk en staat*, waarna het koninkrijk van God gewillig meelifte op de rijkspolitiek en de legermacht van koningen en keizers;
- het wapengekletter en de koninkrijksvaandels van *kruisvaarders* die in Gods naam het

heilige land veroveren wilden ten koste van vele mensenlevens;

- de vele uit Afrika weggevoerde *slaven* die in Amerika massaal tot geloof kwamen;
- de verbreiding van het christendom op de golven van de westerse hegemonie via *kolonialisme* en *kapitalisme*, ondanks of ook vaak dankzij allerlei ranzige kantjes daarvan;
- in ons land voer de kerk wél bij de theocratische idealen van het *Corpus Christianum*, de verhouding tussen kerk en staat. Als voedsterheren van de kerk bouwden burge-meesters kerken en betaalden zij de traktementen van predikanten en ziekenbezoekers; tonnen gelds werden ter beschikking gesteld aan de diaconie voor de verzorging van hugenoten en andere vluchtelingen. Predikanten voeren mee op handels- en oorlogsvloten, kerkstichting en bestuur in de verre gewesten gingen hand in hand onder het motto van christianisering. Kerk en overheid waren sterk op elkaar betrokken, overeenkomstig art. 36 van de KO. Daar hadden wij tot voor kort de maatschappelijke zondagsrust te danken, om maar iets te noemen.

“En het woord des Heren wies en verbreidde zich zeer”.

Wonderlijk, die wereldse wegen, aardse vormen en zondig-menselijke structuren waarvoor het Koninkrijk van Christus vaart kreeg in de geschiedenis. Wat een vreemde economie! Een mengeling van goede en verkeerde spiritualiteit, een vreemde verwevenheid van religieuze en theologische processen met politieke, sociale, economische en wereldse machten en mogelijkheden. En dan toch positief de balans opmaken: het woord des Heren wies en werd sterker! Kunnen we er wat van leren?

Een spanningsveld met drie polen

Het beeld van de vreemdheid van de economie

van het Koninkrijk laat allereerst God zien, die soeverein werkzaam is in schepping, onderhouding en regering van deze wereld; die zichzelf in zijn Woord geopenbaard heeft en die mensen inschakelt en verantwoording geeft om zijn plan te realiseren door de geschiedenis heen naar de nieuwe aarde toe. Vervolgens zien we die mensen ook aan het werk, kerkmensen, die tot verantwoord handelen geroepen zijn om binnen de mogelijkheden van onze geschapen werkelijkheid met gezag het evangelie te verkondigen, zijn kerk te planten en zijn Koninkrijk te doen komen. Dat is dan ook het derde dat in beeld komt: de empirische werkelijkheid, waarvan wij zelf substantieel deel uitmaken, in zijn mooie complexiteit en rijke variabiliteit, in zijn wetmatigheid en mogelijkheid, maar ook onderworpen aan de zonde, compleet met valkuilen en verzoeken. Het is van groot belang deze drie factoren gelijktijdig in beeld te laten komen. Met open ogen en open oren bewegen wij ons in het spanningsveld dat door deze drie polen ontstaat. Dat spanningsveld proberen wij niet op te lossen, het is de werkelijkheid waarin wij leven en waarin wij van Godswegen ons werk te doen hebben. Het in onderlinge samenhang doordenken van de betekenis van elk van de drie polen maakt de kerk economisch én oecumenisch handelingsvaardig. Het belang daarvan wil ik hieronder verduidelijken door de negatieve gevolgen te schetsen indien in de vorming van een goede missio-

dat spanningsveld proberen wij niet op te lossen, het is de werkelijkheid waarin wij leven

nair-oecumenische visie één van de polen te veel gewicht gegeven wordt. En door de positieve gevolgen te laten zien indien de drie in goede balans gehouden worden.

Gods soevereine werkzaamheid

Stel, dat wij eenzijdig ons zouden concentreren op de goddelijke bepaaldheid van onze missionair-oecumenische inspanning. De soevereine God leidt zijn kerk en doet zijn koninkrijk komen ondanks mensen en aardse machten. Mijn eenzijdige schets van de geschiedenis en de conclusie "Het Woord des Heren wies en werd sterker" zou daar zelfs aanleiding voor kunnen geven. We zouden dan kunnen zeggen: Doe maar niet te moeilijk, verkondig het evangelie en laat de Geest zijn werk maar doen, God houdt zijn kerk in leven! Gelukkig is dat waar! Maar zolang wij leven en de Here het wil,

zolang worden wij geroepen onze mogelijkheden en gaven uit te buiten, de Heilige Geest zet ons aan het werk. In zijn koninklijk werk doen wij niet voor Jan Joker mee. Het belijden van zijn soevereiniteit en almacht maakt ons niet passief en afwachtend, gemakzuchtig of ondoelmatig. Hij heeft ons *waardig* gekeurd zijn medewerkers te zijn. Deze adeldom verplicht ons om *slimme en handelsvaardige* economen te willen zijn ten bate van de wereldwijde welvaart van zijn Koninkrijk.

Tegelijk bewaart het erkennen van zijn supervisie ons ervoor paniekerig te worden wanneer het allemaal anders gaat dan wij mensen bedacht hadden, wanneer cijfers tegenvallen en groei stagneert. Het bewaart ons voor gedachten hoger dan ons voegen. Wij staan open voor de overruling van onze wijsheid en voor de verrassing van het niet door ons bedachte. Wij verwonderen ons over de godswonderen in de geschiedenis van de kerk, zoals de groei van de Chinese christenheid of de onverwachte kracht van de Indonesische kerken na de tweede wereldoorlog.

Ambtelijk gestructureerde kerk

Stel dat wij ons éézijdig zouden concentreren op de ambtelijke roeping om ons missionair-oecumenische werk te doen. Onze handeling wordt dan sterk bepaald door het overbrengen van de bijbels-verantwoorde visie die zo adequaat bleek in onze situatie. We hebben een rijke ervaring met de dingen van Gods Koninkrijk; veel leerden we van 'de strijders van wel-eer'. De gevaren van hiërarchie zijn ons met de paplepel ingegeven, ook die van independentisme en overheidsbemoeienis. Zo weten we trefzeker dat een theologische school 'school der kerken' moet zijn. Ons inzicht is gerijpt en daardoor voelen wij ons geroepen om deze inzichten massief-missionair te presenteren bij onze partners. Wij staan niet open voor hun onbeholpenheid en creativiteit en alternatieven. We geven ze geen tijd en gunnen ze geen eigen ontwikkeling, tenslotte is het wiel allang uitgevonden, en dat is heel handig. Dat we daarmee over hun eigenheid en eigenwaarde heen walsen, dat deert ons niet zo. Zo zouden wij kunnen roepen: 'Self!, daar gaat het om! Three selves!' Of heel anders: 'Togetherness, as long as possible! Oecumene, daar gaat het om!' De eigen ontwikkeling van de partner, zijn ontdekkingstocht als mens Gods, via crisis en zonde, die staan wij dan goedbedoeld maar heel betweterig in de weg. Het ontdekken van mogelijkheden en grenzen, van zwakheid en sterkte, van valkuilen en verzoeken - daar geven we dan in de praktijk onvoldoende ruimte voor. We willen het gewenste en ons bekende resultaat zien binnen een zo kort mogelijke termijn, die we het liefst contractueel vastleggen. Maar wanneer we in het volle bewustzijn van onze ambtelijke verantwoordelijkheid en door eigen verleden wijs geworden, oog hebben voor menselijke processen bij de ander, dan zijn we

goed bezig. Ook Paulus deed dat met veel sensitiviteit. Hij speelt principes niet uit ten koste van het doel dat hem voor ogen staat. Hij kent het bijbelse principe: "De Here heeft voor de verkondigers van het evangelie de regel gesteld, dat zij van het evangelie leven", 1 Kor. 9:14. Dát is de regel, dát is het recht van de verkondiger. Maar Paulus oordeelde dat hij toen van dat recht geen gebruik wilde maken. Daarmee stelde hij dat principe niet buiten werking, nee, hij hield rekening met de effecten van zijn optreden en maakt met het oog daarop een

wanneer we... oog hebben voor menselijke processen bij de ander, dán zijn we goed bezig

keuze die dwars op het principe staat. Het doel is bepalend! Het principe ligt wel vast, maar de doorvoering kan nu nog even niet. Het doel is "om er zoveel mogelijk te *winnen*", 1 Kor. 9:19. Hij is hierin een vaardig ambtsdrager die rekening houdt met de zondige structuren, óók van bekeerde mensen. Zijn ambt maakt hem sterk op het punt waarop het aankomt: mensen winnen! Hij houdt rekening met én de door God gestelde regels, én zijn werk als ambtsdrager, én de voorspelbare feilbaarheid van menselijke reacties. Die driepolige aanpak blijkt winstgevend te zijn.

Aardse levenswerkelijkheid

Maar stel nu dat we eenzijdig ons zouden focussen op het menselijk beweeg van onze partner, zijn mens-zijn met huid en haar - en we zouden van mening zijn dat de dingen (ook de dingen van Gods kerk) *empirisch* bepaald worden en dat we de wisselwerking van allerlei menselijke factoren wetenschappelijk kunnen aansturen. Die eenzijdigheid, dat antropocentrisme zou onze missionair-oecumenische opdracht verlammen. Misschien zou het getalsmatig wel even werken, maar we zouden in conflict komen met belangrijke bijbelse notities over 'één broederschap rust in zijn troost, één wereld in zijn woord'. Indien we echter de drie polen in het oog houden, dan zou het in rekening brengen van mensenkennis en van menswetenschappelijk bekende processen, onprincipiële of ongewone oplossingen tijdelijk kunnen billijken. Bijvoorbeeld *selfsupport*, dat als Bijbels principe niet te verdedigen valt, dat zou dan toch als fase gebruikt kunnen worden 'om er zoveel mogelijk te winnen'. Maar dan moet dat wél als zodanig transparant met de partner overlegd zijn. Want de goddelijke regel blijft, overeenkomstig 2 Cor. 8 en 9, dat wereldwijd kerken klaar moeten staan om gelijkheid te bevorderen en elkaars tekorten aan te vullen. Dát is de economische wet bij uitstek, door God gegeven

om gehoorzaamheid, broederliefde en gerechtigheid te bevorderen en daardoor lof te ontvangen! Soms is het beter om een hulpverleningsrelatie te verbreken (*moratorium*) omdat het aanhouden van die relatie verdere groei en ontwikkeling ('winnen') in de weg gaat staan. Maar dat zal toch zeker niet verkocht kunnen worden als bijbels-theologisch ideaal! *Selfsupport* en *moratorium* horen naar hun aard thuis in de categorie noodoplossingen om zondig falen en scheefgroei te boven te komen. De bijbelse stijl van oecumenisch partnership is er op uit om onderlinge tekorten aan te vullen vanuit het gezamenlijk kapitaal. Dat soort samenwerking is pure winst met het oog op de toenemende lofprijzing van God, 2 Cor. 9:13.

Rendement

De winst van deze driepolige benadering is dat de complexiteit van de oecumenische handelingspraktijk als complexiteit blijft staan en recht gedaan wordt. De verschillende factoren en actoren worden niet tegen elkaar uitgespeeld, maar weloverwogen met elkaar in rapport gebracht. Dat vormt de inzet van regelmatig overleg tussen samenwerkende kerken. Oecumenisch partnership organiseert zich rond een ronde tafel. Deze ronde tafel staat symbool voor transparantie en gelijkwaardigheid. Er bestaat een overlegcyclus waarin de

oecumenisch partnership organiseert zich rond een ronde tafel

driepoligheid van het spanningsveld waarin we samen opereren ons geen parten speelt, maar dienstbaar wordt gemaakt in de economie van het heil. De vreemdheid van deze economie maken wij ons eigen en we leren er steeds beter mee omgaan.

De driepoligheid maakt ons kijken *trifocaal*, we leren bewust te focussen op:

1. De vaak weerbarstige levenswerkelijkheid van de partner. Deze werkelijkheid wordt aangegrepen, serieus genomen, onderzocht op eigenheid, historiciteit, aardsheid en creativiteit. Het resultaat daarvan maakt oecumenische hulp specifiek en realistisch. Het weerhoudt ons ervan oplossingen en inzichten gemakkelijk heen en weer te slepen van het ene naar het andere continent. In deze werkelijkheid worstelen wij zij aan zij met onze partner met zondigheid, feilbaarheid en met de verwording van menselijke structuren. Dat maakt ons als hulpverleners gevoelig, geduldig en barmhartig, hoezeer we misschien vanuit onze eigen ervarings-expertise geneigd zijn tot het tegendeel. We

overvragen onze partner niet, we geven tijd en ruimte en staan open voor flexibiliteit en variabiliteit.

2. Onze ambtelijke roeping. We betonen wij ons vaardige medewerkers van God. In gehoorzaamheid aan de Schrift willen wij onze missionaire en oecumenische taak vervullen. Deze gehoorzaamheid verplicht ons er toe om samen met de kerkelijke partner bijbels verantwoorde keuzes te maken binnen de levenswerkelijkheid waarvan hij deel uitmaakt. Omdat God van ons gehoorzaamheid vraagt in het bewaren van de waarheid en de eenheid van het evangelie, verstaan wij het als een hoge roeping van Godswege om als instrumenten van zijn Geest ons te laten inschakelen, ons bewust van onze ambtelijke bevoegdheid.
3. Gods vrijmachtige werkzaamheid. Hij maakt op wonderlijke wijze gebruik van mensen over de hele wereld door ze in te schakelen bij de verkondiging van het evangelie en de verdere opbouw van zijn kerk. Ook maakt Hij gebruik van zijn beslissingsbevoegdheid in het regeren van de wereld op weg naar zijn toekomst. Soms werkt Hij op wonderlijke wijze, catastrofaal, ongedacht en onverwacht, ten goede of ten kwade, op een wijze die voor ons niet meer te doorgronden of te volgen valt, en waar wij ons als mensen voelen buitengesloten. Wij willen en wij kunnen niet anders dan in deze afhankelijkheid ons werk doen, in ver-

trouwen dat Hij alle dingen doet meewerken ten goede - ook ónze inspanning om verantwoord oecumenisch te handelen geeft Hij een plek in de vreemde economie van zijn Koninkrijk.

Ds. G. Riemer is gereformeerd predikant, werkzaam voor Litendo en IRTT en woont in Mastenbroek

uit de kerken

Drachten - jubileum: Op 5 mei was ds. T. Hoff zestig jaar predikant. Zijn standplaatsen waren: Grootegast (1946), Loenen aan de Vecht (1949), Haulerwijk (1952), Voorthuizen (1955). In 1965 ging hij met vervroegd emeritaat. Daarna was hij nog predikant in Katwijk en Valkenburg (1971) en ging met emeritaat in 1979.

Franeker-Sexbierum - beroepen en beroep aangenomen:
drs. J.M. Burger (tachtig procent) en als pastoraal werker:
drs. J.J. Burger-Niemeijer te Kampen (twintig procent).

Putten - beroepen: J. Wesseling te Ede-Zuid

KERNREDACTIE:

Dr. E.A. de Boer,
Prof. Dr. B. Kamphuis

OVERIGE REDACTIELEDEN:

Drs. A.L. Th. de Bruijne, Drs. I.D. Haarsma,
Prof. Dr. G. Kwakkel, Drs. B. Luiten,
J. Westert.

MEDEWERKERS:

J.J.D. Baas, Drs. E. Brink, J.M. de Jong,
Ds. G. Riemer, Dr. J. Smelik,
Drs. H. Veldman

BLADMANAGEMENT:

Mevrouw M.T. Kremer
Scholma Druk bv, Postbus 7
9780 AA Bedum, tel. 050 3013636

Alle stukken voor de redactie bij voorkeur per
E-mail: reformatie@scholma.nl, ingeval per
post via bovengenoemde postbus.
Uitgever: Print Media bv, Bedum
Technische realisatie:
Scholma Druk bv, Bedum

ADMINISTRATIE:

Scholma Druk, postbus 7,
9780 AA Bedum.
Telefoon: 050 - 3013636.
Fax: 050 - 3012732
(o.v.v. Reformatie).
E-mail: reformatie@scholma.nl
ING Bank: 66.30.92.620

ABONNEMENTSPRIJZEN:

abonnementsprijs € 49,95
studenten € 19,50;
buitenland € 109,00
- abonnementsjaar loopt van
1 januari t/m 31 december
- opzegging van het abonnement dient 1
maand voor aanvang van het nieuwe abon-
nementsjaar schriftelijk of per e-mail te
geschieden (voor 1 december)
Losse nummers € 1,50 (incl. porto).

De Reformatie is op Daisy cd-rom
verkrijgbaar bij de Chr. Blinden-
bibliotheek voor blinden en slecht-
zienden. Tel. (0341) 565477.

ADVERTENTIES (acquisitie en verkoop):

J. Hoogenboom, tel. 050-4091204,
fax 050-4091252
e-mail: info@hoogenboom-communicatie.nl
Prijs: € 0,45 per mm.
Contracttarief op aanvraag.
Aanlevering advertenties in overleg.

Zonder schriftelijke toestemming van de uit-
gever is het niet toegestaan artikelen uit dit
blad over te nemen.

Web: www.dereformatie.nl
ISSN 0165-5191

Liedboek gezang 476:

Eeuwig Woord, U willen wij bezingen

lied van de week

Dichter van het lied 'Eeuwig Woord, U willen wij bezingen' is Cornelis Rijnsdorp. Hij werd op 19 september 1894 te Rotterdam-Delfshaven geboren in een gereformeerd gezin.

J. Smelik ■

In eerste instantie wilde Rijnsdorp componist worden, maar al spoedig werd hij totaal in beslag genomen door de literatuur. In 1920 debuteerde hij als prozaschrijver in *De Spiegel*, en in 1923 ontpopte hij zich als dichter en publiceerde hij o.a. in *Opgang*. Als redacteur was hij verbonden aan het protestants letterkundig tijdschrift *Opwaartsche Wegen*. Na de Tweede Wereldoorlog, in 1946, was Rijnsdorp één van de oprichter van het letterkundige en algemeen-culturele maandblad *Ontmoeting*. Tot 1957 was hij hiervan redacteur. Rijnsdorp verzorgde diverse cultuurhistorische programma's voor de NCRV-radio. Als literair medewerker was hij daarnaast verbonden aan o.a. de *Rotterdammer-Kwartetbladen* en het dagblad *Trouw*. De Vrije Universiteit te Amsterdam verleende Rijnsdorp in 1965 een eredoctoraat in de Letteren. Op 12 februari 1982 overleed Rijnsdorp te Rotterdam.

Rijnsdorp is ook als letterkundig adviseur betrokken geweest bij de totstandkoming van het *Liedboek voor de Kerken* (1973). Vanaf 1954 maakte hij deel uit van de Interkerkelijke Werkcommissie voor de Psalmberijming. En al een jaar eerder kwam hij in het synodaal-gereformeerde deputaatschap terecht dat de opdracht had om te zien naar een aantal schriftuurlijk verantwoorde gezangen. Alhoewel er al in de jaren vijftig contacten waren tussen de hervormde en gereformeerde commissies die zich beide met gezangen bezighielden, kwam de samenwerking na 1967 in een stroomversnelling terecht. Namens de gereformeerde-synodale kerken heeft Rijnsdorp als literator zitting gehad in de Interkerkelijke Commissie die het *Liedboek* samenstelde. Zijn betekenis voor het *Liedboek* is dus groter geweest dan men zou verwachten op grond van het aantal liederen van zijn hand in dit gezangenboek: er is namelijk slechts één lied van Rijnsdorp in het *Liedboek* te vinden en wel het lied dat deze week op het rooster staat.

Tekst

Het lied is in verschillende etappes ontstaan. Toen de synodaal-gereformeerden in 1956 de bundel *Enige Gezangen* met dertig gezangen uitbreidden, werd een gezang opgenomen waarvan de eerste strofe letterlijk genomen was uit het lied 'Weest gegroet, gij eersteling der dagen', het lied van J.J.L. ten Kate dat tegenwoordig overigens ten onrechte specifiek als een paaslied beschouwd wordt: het is oorspronkelijk door Ten Kate als een algemeen lied voor de zondag bestemd. Als tweede strofe was bij dit lied het couplet van Rijnsdorp geplaatst dat begon met de versregel 'Levensvorst, U loven de geslachten'. Blijkbaar was dit lied bedoeld als alternatief voor het oorspronkelijke gezang van Ten Kate, zoals u dat vindt in gezang 221 van het *Liedboek*.

Uit overleg met de Hervormde Commissie kwam naar voren dat men in het *Liedboek* de integrale tekst van Ten Kate's lied wilde hebben. Dit betekende dat de strofe 'Levensvorst, U loven de geslachten' die Rijnsdorp in de jaren vijftig gemaakt had, zou komen te vervallen. Maar dit was wel een geliefd couplet geworden. Om die reden heeft Rijnsdorp toen een nieuw lied geschreven, waarvan het genoemde couplet ging fungeren als slotstrofe. Dit lied kwam als gezang 476 in het *Liedboek* terecht, nadat het eerder al opgenomen was in de synodaal-gereformeerde proefbundel *Honderdnegentien gezangen* (1961/1962).

Wie het lied van Rijnsdorp zingt, zal op diverse plaatsen verwijzingen ontdekken naar passages uit de Schrift, de belijdensgeschriften en zelfs de liturgische formulieren. In het *Compendium* heeft Rijnsdorp zelf de volgende verwijzingen genoemd.

In de eerste strofe wordt in regel 1 verwezen naar de proloog van het Johannes-evangelie, terwijl de tweede regel refereert aan de geloofsbelijdenis van Nicea. De regels 3 & 4 refereren

aan Spreuken 8:22-31. Regel 5 verwijst naar de 'Engel des Heren' uit het Oude Testament, en in regel 6 is de tekst uit Jesaja 7:14 vv. te herkennen.

De tweede strofe bevat verwijzingen naar het klassiek-gereformeerde avondmaalsformulier (zie regel 3 en 4). Handelingen 2:24 wordt aangehaald in couplet 3, regel 1. Openbaring 1:13 en 22:16 vinden we terug in de vierde strofe, regels 1 en 2. Ten slotte verwijst regel 5b in de slotstrofe naar het gebed uit het avondmaals-formulier.

Wanneer we de liedtekst meer globaal bekijken, ontdekken we dat in het lied de heilsfeiten successievelijk aan de orde komen: strofe 1 - Christus' geboorte; strofe 2 - Christus' lijden lijden; strofe 3 - Christus' opstanding & Hemelvaart, Pinksteren; strofe 4 - eindtijd; strofe 5: Christus' wederkomst.

Melodie

Hierboven heb ik al indirect verteld hoe het komt dat de melodie die wij vooral kennen van het lied 'Halleluja, eeuwig dank en ere' (*Gereformeed Kerkboek* gez. 41), terecht is gekomen bij de tekst van gezang 476 uit het Liedboek.

De melodie werd namelijk gebruikt bij het lied 'Weest gegroet, gij eersteling der dagen' van Ten Kate. En bij dat lied schreef Rijnsdorp een couplet dat later de slotstrofe vormde van gezang 476.

De melodie is van oorsprong gebruikt bij een wereldlijk lied en dateert uit de eerste helft van de 18de eeuw. In de tweede helft van die eeuw heeft Christian Gregor (1723-1801) de melodie opgenomen in zijn *Choral-Buch enthaltend alle zu dem Gesangbuch der Evangelischen Brüder-Gemeine vom Jahre 1778 gehörige Melodien* (Leipzig 1784, herdrukken in 1794 en 1799). Later werd de melodie opgenomen in *Basles Choral-Buch* van Reichardt-Raumer uit 1830 en daarin treffen we ook de melodievariant aan zoals wij die tot op de dag van vandaag kennen en zingen. Dat wil zeggen: de laatste twee noten van de regels 1, 3, 5 en 6 waren in de oorspronkelijke versie niet lang (halve noten) maar kort (kwartnoten). Ook de laatste drie noten van de eerste regel werden veranderd: oorspronkelijk werden die een octaaf lager gezongen.

Dr. J. Smelik is hymnoloog-musicoloog en woont te Zuidhorn

Persbericht

DE LUISTERPOST|BRALECTAH BESTAAT 40 JAAR

In de afgelopen 40 jaar heeft de LPB opnamen van kerkelijke activiteiten gemaakt en die op cassette, cd, videoband en DVD bij mensen thuis gebracht. Mensen die door omstandigheden als ziekte, werk in het buitenland of ouderdom deze kerkelijke activiteiten moesten missen. In de huizen van deze mensen klonken bemoedigende woorden van predikanten, boeiende referaten van professoren, prachtige koorstukken en indrukwekkende samenzang. Het kerkelijk leven thuis.

Wij hebben dit voor hen mogen doen. Maar dat kon alleen door de trouwe bijdragen van donateurs en vrijwilligers. Dus we deden het voor elkaar. 'Voor Elkaar' is ook het thema van een project om meer gebruikers te bereiken via onze plaatselijke contactpersonen. We willen ook in de komende jaren ons werk blijven doen om er zo voor elkaar te zijn.

De **producten** zullen misschien een andere vorm krijgen. Meer documentaires en achtergrondinformatie bijvoorbeeld. De **verspreidingsmethode** van onze producten zal eigentijdser worden. Minder vaak via de post, steeds meer via internet. De **doelgroep** zal breder worden. Niet alleen voor ouderen en zieken, maar we willen iedereen de kans geven om mee te krijgen wat er zoal in ons kerkelijk leven gebeurt. Maar de **doelstelling** blijft ook de komende 40 jaar: kerkelijk leven bij de mensen thuis brengen.

Dit 40-jarig jubileum willen we ook in dankbaarheid vieren. Daarom organiseert de LPB een aantal bijzondere jubileumactiviteiten:

Een indrukwekkend project wordt 'De grootse kooropname aller tijden'. We doen dan in het groot wat we al jaren op kleinere schaal doen: Een mooie opname maken van een koor. Maar dit keer proberen we een enorm koor bij elkaar te krijgen. Alle christelijke koren in Nederland hebben we uitgenodigd. Onder leiding van Minne Veldman, met begeleiding van Johan Bredewout op de piano en met Marco den Toom op het orgel zingt dit grote samengestelde koor een aantal prachtige liederen. De LPB neemt dit op en maakt er een unieke jubileum CD van. Koren kunnen zich nog steeds opgeven voor deze opname op 30 september.

Verder zal de LPB zich ook op een ludieke manier presenteren tijdens de Schooldag van de TU te Kampen. Ook hierbij zal muziek een belangrijke rol spelen. En voor de jeugd heeft de LPB de 'Zilveren Camera Wedstrijd' op poten gezet. Basisscholen kunnen een prachtige videocamera winnen met hun eigen versie van een LPB promotievideo.

Ook zal er binnenkort een jubileumkrant uitkomen die geheel in het kader staat van het 40-jarig jubileum van de LPB. Daarbij hoort natuurlijk een stuk terugblikken. Maar ook informeren we over onze huidige activiteiten en onze plannen voor de toekomst.

Zie www.luisterpost.nl en jubileum.luisterpost.nl

Persberichten

Nieuw Handboek Kerkgeschiedenis op komst

Binnenkort verschijnt bij uitgeverij Kok in Kampen een Nieuw Handboek Nederlandse kerkgeschiedenis. Het boek staat onder redactie van Herman Selderhuis, hoogleraar kerkgeschiedenis aan de Theologische Universiteit Apeldoorn. Het boek zal gepresenteerd worden tijdens een congres op **13 mei 2006** van de Vereniging voor Nederlandse Kerkgeschiedenis (VNK). Het congres vindt plaats in de Janskerk in Utrecht. Voor het eerst sinds vele jaren verschijnt er een nieuw handboek voor de Nederlandse Kerkgeschiedenis. Een team van katholieke en protestantse specialisten heeft hiervoor de resultaten van recent (kerk)historisch onderzoek verwerkt in een handzaam overzichtswerk. Veel aandacht wordt gegeven aan maatschappelijke en culturele ontwikkelingen, zodat de geschiedenis van de kerk in een brede context wordt geplaatst. Het boek bevat vele bronteksten en illustraties en is bedoeld voor gebruik aan hogescholen en universiteiten. Maar ook andere geïnteresseerden zullen hier graag gebruik van maken.

De auteurs

Aan het nieuwe handboek werkten behalve prof. Selderhuis nog zeven gerenommeerde kerkhistorici mee: Paul Abels, Willem van Asselt, Aart de Groot, George Harinck, Peter Nissen, Frank van der Pol en Lodewijk Winkeler. De auteurs zijn onder meer verbonden aan de VU Amsterdam, de Theologische Universiteit Kampen, de Radboud Universiteit Nijmegen en de Universiteit Utrecht.

Het Handboek kost tot 15 augustus 2006 € 49,50; daarna € 59,50.

Congres

Het congres van de VNK heeft als thema Twee handboeken: religie versus kerk? en wordt gehouden op **13 mei 2006** van 10.00 – 16.00 uur in de Janskerk, Janskerkhof te Utrecht. De dag is gratis toegankelijk voor belangstellenden. Aanmelding van tevoren kan via kerkgeschiedenis@gmail.com. www.kok.nl

Onze medewerker voor kunst, J.M. de Jong, heeft een koninklijke onderscheiding ontvangen. Hij is benoemd tot lid in de Orde van Oranje Nassau. Op allerlei wijzen heeft Jan de Jong een grote activiteit getoond op het terrein van geschiedenis en kunst.

Ook ons blad profiteert al jaren van zijn grote deskundigheid en inzet op dit terrein. De erkenning die hem daarvoor nu ten deel gevallen is, vervult ons dan ook met gepaste trots.

Wij feliciteren onze medewerker van harte met het hem verleende eerbewijs.

De redactie

NIEUW!

vakantiefocus

Een moderne, gebruiksvriendelijke website voor christelijke (ver)huurders van een vakantieverblijf. Vele tientallen zoekmogelijkheden (o.a. afstand, prijs, uitrustingsniveau). In de komende maanden worden de diensten nog verder uitgebreid!

Uw accommodatie plaatsen? Incl. link en 2 foto's voor € 30,00!!

Kijk snel op
www.vakantiefocus.nl

Vakantiefocus.nl, omdat uw vakantie thuis al begint!

HULP + ADVIES
030 2363782

Hulp- en advieslijn van dit Koningskind

Bereikbaar op werkdagen van 9.30 - 12.30 uur
Nieuw! Nu ook op dinsdagavond van 19.00 - 21.00 uur

Voor informatie en advies (ook voor ambtsdragers!)
Voor ondersteuning of het aanvragen van hulp bij vragen rond beperkingen.

dit Koningskind is een vereniging van mensen met een lichamelijke, zintuiglijke, verstandelijke of/of sociale handicap, hun ouders en verwanten. Het verenigingswerk is gratis mogelijk dankzij een subsidie van het land, versneld door giften.

Voor meer info over dit koningskind kijk op www.ditkoningskind.nl

Heeft u problemen bij het opvoeden van uw kind of is de relatie tussen u en uw kind verstoord? Neem dan contact op met SGJ Toegang.

SGJ
Christelijke Jeugdzorg

Professionele hulp voor christenen

OPVOEDEN is mensenwerk

033 - 475 33 00
www.sgj.nl